

Od lat z powodzeniem uprawia malarstwo sztalugowe. W dorobku artystki znajdują się liczne wystawy zbiorowe i indywidualne. Wielokrotnie nagradzana: Nagrodą Prezydenta

Teresa Szafrńska i Maria Adamska były specjalnymi gośćmi Galerii BWA. FOT. KIS

materialnej. Prezydent złożył artystom życzenia, zachęcał do podejmowania takich form, które przysporzą sławy im i Tarnowowi. (KIS)

Wigilijne kołędowanie

Nadchodzi wieczór wigilijny, a wraz z nim tradycje, które - przekazywane z pokolenia na pokolenie - przetrwały. Jednak wiele z tych tradycji, które kultywowali nasi pradziadowie, znamy niestety z literatury bądź opisów etnograficznych. Tak samo jest ze znajomością kołęd, która zamyka się w dwóch-trzech zwrotkach. Przygotowujemy kolację wigilijną, śpiewamy kołеды, często bez głębszej refleksji nad tym, jaka jest symbolika tego wieczoru, kiedy śpiewane przez nas kołеды powstają.

Najstarszą znaną polską kołędą jest „Zdrów bądź Krołu Anielski”. Bujny rozkwit twórczości kołędowej, do której w znacznym stopniu przyczynił się wynalazek druku, był wiek XVI. Z tego okresu pochodzą takie kołеды jak: „Anioł pasterzom mówił”, „Narodził się nam zbawiciel”.

W wieku XVII, w przeciwieństwie do wieku XVI najwięcej kołęd utrwaliły rękopiśmienne zbiory sporządzone przez siostry benedyktyнки. Powstały w tym stuleciu takie kołеды jak: „Ach zła Ewa”, „A wczora z wieczora”, „Przybieżeli do Betlejem”, „Przy onej górze”, „Gdy śliczna Panna”, „Jezus malusieńki”, „Lulajże Jezuniu”, „Nowy rok bieży”, „Tryumfy Króla Niebieskiego”, czy „W żłobie leży”. Wymieniłem tylko niektóre te bardziej znane.

Przełom XVII i XVIII w. rodzi nową formę kołęd, tzw. pastorałki. Nie jest to, jak wskazuje nazwa, pieśń o tematyce bożonarodzeniowej, ale rodzaj kantaty.

Główną domeną twórczości kołędowej tamtego okresu pozostają formy proste, zwrotkowe, o tematyce bożonarodzeniowej. Z tego okresu pochodzi bodaj najgłośniejsza polska kołęda „Bóg się rodzi”, napisana w 1792 r. w Dubiecku - nikomu wtedy nieznanym sennym miasteczku, leżącym przy drodze z Przemysła do Dynowa. Autorem jej jest Franciszek Karpiński, często bawiący na dworze biskupa Ignacego Krasickiego, którego był przyjacielem. Słowa tej kołęd, mimo iż pisane w czasach niewoli, są aktualne do dzisiaj, a

„Podnieś rękę Boże Dziecię

Błogostaw ojczyznę miłą

W dobrych radach w dobrym bycie

Wspieraj jej siłę swą siłą

Dom nasz i majętność całą

I wszystkie wioski z miastami”

zwłaszcza ostatnia zwrotka, kiedy autor prosi:

Zawierają te kołеды cechy naszej narodowej duszy. Są modlitwą, pieśnią, opowiadaniem, żywym pomnikiem dawnych wieków i tym, co nas łączy z naszymi przodkami. Wiek XVIII to również kołеды: „Ach ubogi żłobie”, „Pójdźmy wszyscy do stajenki”, „W dzień Bożego Narodzenia”, „Wśród nocnej ciszy”. Ta ostatnia powstała u schyłku tego stulecia.

Utwory kołędowe powstałe w XIX w. odgrywały bardzo ważną rolę były bowiem osobistym wyznaniem postawy patriotycznej. Pisali kołеды tacy poeci jak: Julia Goczałkowska, Stefan Bortkiewicz, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Cyprian Kamil Norwid, Teofil Lenartowicz czy Adam Asnyk.

„Gdy się Chrystus rodzi”, „Mizerna cicha stajenka”, „Bracia patrzcie jeno”, „Do szopy hej pasterze”, „Dzisiaj w Betlejem”, „Mędrcy świata”, „O gwiazdo betlejemska”, „Nie było miejsca dla Ciebie” - napisana przez jezuitę z Nowego Sącza, „Gdy Śliczna Panna” - pióra Piwniczana Jana Życzkowskiego są nasze, polskie.

W 1818 r., w małej miejscowości Oberndorf w Austrii Józef Mohr i Franciszek Gruber piszą kołędę „Cicha noc”. Powstała ona w Wigilię. Ksiądz Józef Mohra zainspirowała do napisania tej kołęd sytuacji, której był uczestnikiem. Został wezwany z wiaty-

kiem do ciężko chorej kobiety, bezpośrednio po porodzie. Zobaczył leżącą w barłogu bardzo biedną chorą kobietę, a obok niej nowo narodzone dziecko. Scenę jak ze stajenki. Wrócił na plebanie, wziął pióro i napisał słowa.

Jego przyjaciel - nauczyciel organista na poczekań skomponował muzykę. Dzisiaj „Cicha noc” jest uznawana za kołędę międzynarodową. Jest znana w ponad dwustu krajach.

TADEUSZ MĘDZEŁOWSKI

Nowa jakość stała się faktem!

PAKIET HD

w Małopolskiej Telewizji Kablowej

CANAL+ film HD

CANAL+ SPORT HD

POLSAT sport HD

ZAMÓW I ZOBACZ ŻE TELEWIZJA MOŻE BYĆ JESZCZE CIEKAWSZA

Małopolska Telewizja Kablowa Grupa StarMedia

Tarnów, Nowy Świat 66 -

014 690 30 00

Dębica, Rzeszowska 76 -

014 699 80 00

oferta ograniczona terytorialnie

StarMedia

26

telewizja • internet • telefon → ŁĄCZY NAS WIĘCEJ

INFOLINIA: 014 690 33 33, 014 690 44 44